

HENGITYSLIIITTO RY
ALLERGIA- JA ASTMALIIITTO RY

4.4.2013

Ympäristöministeri Ville Niinistö
Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto

Tiedoksi: Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko, Työ- ja elinkeinoministeri Jan Vapaavuori

Viite: Ympäristöministerien tuleva "ilman laatu ja kaupunkiympäristö" -keskustelu EU:n ympäristöneuvoston epävirallisessa kokouksessa maanantaina 22. huhtikuuta 2013

Arvoisa ympäristöministeri Ville Niinistö,

Suomen Luonnonsuojeluliitto (SLL) on lähestynyt Teitä "ilman laatu ja kaupunkiympäristö" -asioissa ja lausunnossaan ehdottanut, että tarkistettuun päästökattodirektiiviin tulee asettaa kunnianhimoiset, sitovat päästövähennystavoitteet, kaikkien merkittävimpien päästölähteiden päästöjen leikkaamiseksi tulee asettaa sektorikohtaisia säädöksiä ja että EU:n nykyisiä ilmanlaadun raja-arvoja tulee noudattaa ja niitä tulee valvoa sekä tarjota visio niiden tiukentamiseksi WHO:n uusimpien suositusten mukaisesti.

Hengityслиitto ry ja Allergia- ja Astmaliitto ry kannattavat Suomen Luonnonsuojeluliiton ehdotuksia. Niin kuin Suomen Luonnonsuojeluliittokin totesi, ilmanlaatua parantavien toimenpiteiden aloittamisen viivästyminen tapahtuu ihmisten terveyden ja ympäristön kustannuksella.

Kunnioittavasti,

Hengityслиitto ry
Veikko Korpela
toimitusjohtaja

Allergia- ja Astmaliitto ry
Ilkka Repo
toimitusjohtaja

Helsingissä, 5.4.2013

Ympäristöministeri Ville Niinistö
Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto

Tiedoksi: Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko, Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori

Viite: Ympäristöministerien tuleva “ilman laatu ja kaupunkiympäristö” -keskustelu EU:n ympäristöneuvoston epävirallisessa kokouksessa maanantaina 22. huhtikuuta 2013

Arvoisa ympäristöministeri Ville Niinistö,

Kirjoitamme teille liittyen maanantaina 22.4.2013 pidettävään EU:n ympäristöneuvoston epäviralliseen kokoukseen pyytääksemme tukeanne kunnianhimoisille ilmanlaadun parantamistoimenpiteille Euroopassa.

Merkittävimpiä ilman epäpuhtauksien aiheuttamia haittoja ovat niiden:

- 1. Vaikutukset ihmisten terveyteen.** Euroopassa kaupunkien väestöstä 80-97 prosenttia altistuu haitallisille ilman epäpuhtauspitoisuuksille. Joka vuosi noin 420 000 EU:n kansalaista kuolee ennenaikaisesti ilman epäpuhtauksien vaikutuksesta.¹ Maailman terveysjärjestö (WHO) vahvisti äskettäin ilman epäpuhtauksien olevan merkittävä ihmisten terveyttä heikentävä tekijä. Lisäksi WHO totesi EU:n nykyisten ilmanlaatustandardien olevan täysin riittämättömiä terveyshaittojen ehkäisemiseksi.
- 2. Vaikutukset luontoon.** Ilman epäpuhtaudet vahingoittavat ympäristöä ja luonnon monimuotoisuutta, sillä happamoittavien ja rehevöittävien yhdisteiden laskeumat ylittävät yhä herkille ekosysteemeille asetetut kriittisen laskeuman tasot laajoilla alueilla Euroopassa.
- 3. Suuret taloudelliset menetykset yhteiskunnalle.** Ilman epäpuhtauksien aiheuttamista terveyshaitoista aiheutui 277-790 miljardin euron kustannukset pelkästään vuonna 2000.² WHO:n pienhiukkasille (PM_{2.5}) suositteleman raja-arvon saavuttaminen esimerkiksi 25 Euroopan suurkaupungissa voisi tuoda 31,5 miljardin euron vuotuiset säästöt³ pienentyneinä terveydenhoitokuluina ja vähentyneinä sairauspoissaoloina sekä rahallisesti ei-mitattavina hyötyinä kuten parantuneena hyvinvointina ja elämänlaatuna sekä pidentyneenä elinajanodotteena. Komission ympäristöasioiden pääosaston tekemien kustannus-hyötyanalyysien mukaan ns. päästökattodirektiivin (NEC eli National Emissions Ceilings Directive) tuomat taloudelliset hyödyt ovat 22-70 miljardia euroa vuodessa.⁴

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-4_en.htm

² "CAFE CBA Baseline Analysis 2000-2020." (2005). Report to the European Commission by AEA Technology UK.

³ "Answers to Key Questions on the Impact of Air Pollution on Health in Europe", Aphekom, Summary report 2008 – 2011.

⁴ See DG Environment's website, e.g. 2008 AEA "NEC CBA report #3" available at: <http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/cba.htm>

4. Vaikutukset ilmastonmuutokseen. EU:n meneillään olevat ilmastonmuutoksen vastaiset toimet hyötyvät myös tästä uudesta ilman epäpuhtauksien rajoittamishankkeesta, sillä kasvihuonekaasujen ja ilman epäpuhtauksien päästölähteet ovat yleensä samoja. Jotkut ilman epäpuhtaudet, kuten noki ja metaani, vaikuttavat suoraan sekä ilmanlaatuun että ilmastoon.

Tätä ilmanlaadun parantamistavoitetta tukee suurin osa eurooppalaisista. Vuoden 2013 Eurobarometrin mukaan lähes 80 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että EU:n tulisi ryhtyä lisätoimenpiteisiin ilman epäpuhtauksien aiheuttamien haittojen esiin nostamiseksi.⁵ Vastanneista 67 prosenttia on sitä mieltä, että ilmanlaatu on heikentynyt viimeisten 10 vuoden aikana.

Tavoite voidaan saavuttaa:

- 1. Asettamalla kunnianhimoiset, sitovat päästövähennystavoitteet tarkistetussa päästökattodirektiivissä.** Tavoitteiden pitää olla kunnianhimoisemmat kuin vuonna 2005 hyväksytyin ilmansuojelustrategian tavoitteet olivat ja pyrkiä laskemaan päästöt tasolle, jolla ”ilman epäpuhtauspitoisuudet eivät aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia ja riskiä ihmisten terveydelle ja ympäristölle”.⁶
- 2. Antamalla sektorikohtaisia säädöksiä kaikkien merkittävimpien päästölähteiden päästöjen leikkaamisesta.** Kiireellisiä toimia tarvitaan mm. liikenteen (tie-, maasto- ja laivaliikenne), pienten ja keskisuurten polttolaitosten ja maatalouden sekä liuottimien käytöstä aiheutuvien suurten päästöjen pienentämiseksi.
- 3. Panemalla täytäntöön ja valvomalla EU:n nykyisten ilmanlaadun raja-arvojen noudattamista sekä tarjoamalla visio niiden tiukentamiseksi WHO:n uusimpien suositusten mukaisesti.**

Lisätietoja kaikista kolmesta kohdasta on tämän kirjeen liitteessä.

Ilmanlaatua parantavien toimenpiteiden aloittamisen viivästyminen tapahtuu ihmisten terveyden ja ympäristön kustannuksella. Siksi luotamme Teidän tukeen epävirallisessa ympäristöneuvoston kokouksessa ja sitä seuraavina kuukausina.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Risto Sulkava
puheenjohtaja

Jouni Nissinen
suojelupäällikkö

Lisätietoja:

Sirkku Manninen, hallituksen jäsen
puh. 040 563 1546
sirkku.manninen@helsinki.fi

⁵ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_360_en.pdf

⁶ Long-term objective of the 6th EU Environment Action Programme.

Liite: Kansalaisjärjestöjen painopisteet ilmansuojelustrategian päivittämiseksi

Tausta

Ilman epäpuhtaudet ovat yhä yksi merkittävimmistä ympäristö- ja terveysongelmien aiheuttajista Euroopassa. Haitallisimpia ihmisten terveydelle ovat korkeat pienhiukkasten (PM_{2.5}) ja otsonin pitoisuudet. Kaupungeissa 80-97 prosenttia asukkaista altistuu ilman epäpuhtauspitoisuuksille, jotka ylittävät Maailman terveysjärjestön (WHO) raja-arvot terveyshaittojen ehkäisemiseksi.⁷ Tämä aiheuttaa lähes puoli miljoonaa ennen aikaista kuolemaa EU:ssa joka vuosi⁸, lisääntyneitä sairaalapäiviä, kasvaneita lääkekuluja sekä miljoonia menetettyjä työpäiviä.

Ilman epäpuhtaudet vaikuttavat merkittävästi EU:n jäsenmaiden talouteen. Pelkästään vuonna 2000 ilman epäpuhtauksien terveysvaikutuksista aiheutui 277-790 miljardin euron kulut⁹. Kyseinen summa kattaa 'ainoastaan' terveyshaitoista aiheutuneet kulut eikä muista, kuten ekosysteemien, viljelykasvien ja materiaalien vahingoittumisesta aiheutuneita kuluja. Luontoa ja sen monimuotoisuutta vahingoittavien happamoittavien ja rehevöittävien yhdisteiden laskeuma ylittää yhä laajoilla alueilla Euroopassa herkille ekosysteemeille asetetut kriittisen laskeuman raja-arvot.

WHO tiedotti tammikuussa 2013, että vuoden 2005 jälkeen on saatu huomattava määrä uutta tieteellistä näyttöä, joka vahvistaa WHO:n ilmanlaadun ohjearvot¹⁰. Kyseiset tutkimukset osoittavat, että jo alhaisemmat ilman epäpuhtauspitoisuudet kuin 2005 annetut ohjearvot voivat heikentää ihmisten terveyttä. Terveysvaikutukset näyttävät myös olevan paljon moninaisempia kuin aikaisemmin uskottiin – uutta näyttöä on ilman epäpuhtauksien vaikutuksista hermoston kehitykseen, oppimiseen ja sokeritautiin.

Huolimatta kasvavasta tietomäärästä liittyen ilman epäpuhtauksien haitallisiin vaikutuksiin EU:n viime vuosien ilmansuojelupolitiikkaa on leimannut viivyttely ja tilaisuuksien hyödyntämättä jättäminen. Esimerkiksi ilmanlaatudirektiivin voimaantuloa lykättiin siirtymäajoilla ja lykkäämällä päästökattodirektiivin tarkistamista toistuvasti.

”Ilman vuonna” 2013 EU:lla on mahdollisuus tehdä asiat oikein. EU:n komission odotetaan julkaisevan ehdotuspaketin syyskuun paikkeilla. Korostamme alla esitettyjä kolmea päätoimenpidettä, jotka voivat yhdessä toteutettuina palauttaa EU:n oikeille raiteille ja auttaa saavuttamaan ”sellainen ilmanlaatu, josta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ja riskiä ihmisten terveydelle ja ympäristölle”¹¹. Toimenpiteet ovat:

1. Uusien kunnianhimoisten päästövähennyssitoumusten sisällyttäminen tarkistettavana olevaan päästökattodirektiiviin sekä jo säädellyille että 'uusille' ilman epäpuhtauksille;
2. Sektorikohtaisten säädösten laatiminen kaikkien merkittävimpien päästölähteiden päästöjen leikkaamiseksi;
3. Ilmanlaadun raja-arvojen tiukentaminen ja niiden noudattamisen tiukempi valvonta.

Toivomme EU-komission, -parlamentin ja -neuvoston laativan sopimuksen kaikkien kolmen tärkeimmän toimenpiteen toteuttamiseksi ja aloittavan työskentelyn tämän tavoitteen toteuttamiseksi niin pian kuin mahdollista vuonna 2013.

⁷ "Air quality in Europe – 2012 report." EEA Technical Report No 4/2012.

⁸ "Assessment of the health impacts of exposure to PM_{2.5} at a European level." ETC/ACC Technical Paper 2009/1 (June 2009).

⁹ "CAFE CBA Baseline Analysis 2000-2020." (April 2005). Report to the European Commission by AEA Technology UK.

¹⁰ "Review of evidence on health aspects of air pollution – REVIHAAP". WHO, January 2013.

¹¹ EU 6th Environmental Action Programme (6th EAP).

Toimenpide 1: Kunnianhimoiset päästövähennykset tarkistettuun päästökattodirektiiviin

Päästökattodirektiivi on EU:n ilmansuojelulainsäädännön kulmakivi. Komission vuoden 2005 ilmansuojelustrategiassa päästökattodirektiivin tarkistamista pidettiin yhtenä tärkeimmistä keinoista vuodelle 2020 asetettujen välitavoitteiden saavuttamisessa. Direktiivin tarkistaminen asettaisi uudet päästökattot vuodelle 2020 ja laajentaisi sen kattamien epäpuhtauksien määrän neljästä viiteen ottamalla mukaan pienhiukkaset.

Päästökattodirektiivi on osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi ilman epäpuhtauspitoisuuksien alentamistyössä, ja EU:n jäsenmaat ovat noudattaneet sitä melko hyvin. Kansallisten hallitusten tuoreimpien, vuodelta 2011 olevien raporttien mukaan päästövähennykset saavutettiin 92 tapauksessa asetetuista 108 päästökattosta¹². Monet jäljellä olevista 16 toteutumattomasta tavoitteesta ovat vähäpätöisiä. Business as usual -skenaarion mukaan kaikkien vuodelle 2010 asetettujen päästökattojen odotetaan pääsääntöisesti toteutuvan vuoteen 2020 mennessä¹³. Sama koskee EU:n ja jäsenmaiden Göteborgin pöytäkirjan tarkistamisen yhteydessä tekemiä 2020 sitoumuksia, jotka osoittavat vielä alhaisempaa kunnianhimoa kuin business as usual -skenaario¹⁴. Göteborgin pöytäkirjan tavoitteiden saavuttaminen ei näin ollen vaadi mitään lisäponnistuksia jäsenmailta, eikä se toisi mitään lisähyötyjä ilmanlaatua ajatellen.

Meillä on erittäin hyviä syitä pyrkiä kunnianhimoisiin päästövähennyssitoumuksiin tarkistetussa päästökattodirektiivissä. Päästökattodirektiivin ja Göteborgin pöytäkirjan tarkistamiseksi tehdyt kustannus-hyöty -analyysit osoittavat, että jo pelkästään lasketut terveyshyödyt ylittävät merkittävästi arvioidut kulut jopa korkeimpien analysoitujen päästövähennyksien tapauksessa¹⁵. Kunnianhimoisen päästökattodirektiivi on keino vähentää rajat ylittävien ilman epäpuhtauksien terveys- ja ympäristöhaittoja ja saavuttaa EU:n 6. ympäristöohjelman tavoitteet.

Toivomme EU:n komission, parlamentin ja neuvoston siis sitoutuvan kunnianhimoisiin päästövähennystavoitteisiin vuosille 2020, 2025 ja 2030. Jo vuodelle 2020 asetettavien päästövähennyssitoumusten tulee olla kunnianhimoisemmat kuin mitä olivat tarkistetun Göteborgin pöytäkirjan ja 2005 ilmansuojelustrategian tavoitteet. Vuodelle 2030 asetettavien tavoitteiden tulee johtaa merkittävään edistykseen 6. puiteohjelman pitkänajan tavoitteiden saavuttamisessa. Toisin sanoen ”ilman epäpuhtauspitoisuudet eivät saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia ja riskiä ihmisten terveydelle ja ympäristölle”.

Kunnianhimoisen tarkistettu päästökattodirektiivi voi myös auttaa merkittävästi ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Siihen päästään asettamalla sitovat päästövähennystavoitteet sekä noelle uuden pakollisen PM_{2,5} -sitoumuksen puitteissa että metaanille, joka on kasvihuonekaasu ja osallisena otsonin muodostumisessa alailmakehässä vaikuttaen siten ihmisten terveyteen ja ympäristöön.

Toivomme Euroopan komission ehdottavan kunnianhimoisia uusia päästövähennyssitoumuksia jo säädellyille ilman epäpuhtauksille (rikkidioksidit, SO₂; typen oksidit, NO_x; haihtuvat orgaaniset hiilivedyt eli VOC:t; ammoniakki, NH₃), metaanille (CH₄) ja pienhiukkasille (PM) sekä ehdottavan uusia toimenpiteitä noen ja elohopean päästöjen kontrolloimiseksi.

¹² ”NEC Directive Status Report”. EEA Technical report No 6/2012.

¹³ TSAP Report #1. « Future emissions of air pollutants in Europe – Current legislation baseline and the scope for further reductions » (June 2012).

¹⁴ ”Environmental improvements of the revision of the Gothenburg Protocol”. CIAM Report 1/2012 (May 2012).

¹⁵ ”Cost-benefit Analysis of Scenarios for Cost-Effective Emission Controls after 2020”. EMRC, November 2012.

Toimenpide 2: Sektorikohtaisten säädösten laatiminen kaikkien merkittävimpien päästölähteiden päästöjen leikkaamiseksi

Suuri joukko sidosryhmiä, mukaan lukien alueelliset ja kaupunkien viranomaiset, on havainnut piipunpääpolitiikan yhdeksi tehokkaimmista keinoista pienentää ilman epäpuhtauspäästöjä. Se tuottaa nopeasti ja tehokkaasti haluttuja päästövähennyksiä ja auttaa siten saavuttamaan ilmanlaatonormit helpommin.

Erityisen ongelmallisia päästölähteitä ovat määrällisesti isoja päästöjä tuottavat toiminnot kuten maataloussektori (NH₃, CH₄, primääriset pienhiukkaset), kotitalouksien puun pienpoltto (PM, VOC:t), pienet teollisuuden polttolaitokset (NO_x, SO₂, PM), tieliikenne (NO_x, PM), moottoroidut työkonet (NO_x, PM), kansainvälinen laivaliikenne (SO₂, NO_x, PM) ja liuottimien käyttö (VOC:t).

Näistä päästölähteistä johtuen, huolimatta niiden merkittävistä päästöjen vähennysmahdollisuuksista sekä helposti saatavilla olevista päästöjen vähennystekniikoista ja –vaihtoehdoista, EU:n tätä asiaa koskeva lainsäädäntö on riittämätöntä tai olematonta. Jos toimenpiteisiin ei ryhdytä näiden suhteen, lisätoimenpiteitä pitää tehdä muualla, esimerkiksi paikallisella ilmanlaadun ohjauksen tasolla tai vähentämällä päästöjä entisestään jo säädellyistä lähteistä, mikä voi kuitenkin olla vaikeampaa ja kalliimpaa. Lisäksi poliittinen tuki tutkimustuloksiin perustuville EU:n ilmanlaadun raja-arvoille riippuu merkittävässä määrin EU:n ponnistuksista todella vähentää kyseessä olevia päästöjä.

Päästörajoitusten tarkistamisessa tulisi ottaa huomioon sekä tekniset että ei-tekniset mahdollisuudet leikata eri päästölähteiden päästöjä. Olemassa oleville tuotteille, ajoneuvoille tai työmaakoneille tarvitaan standardit, joita tulee täydentää jälkikäteen luotavilla kannustimilla, taloudellisilla ohjaukeinoilla, markkinoiden seurannalla ja erilaisilla käytön aikaisilla seurantajärjestelmillä.

Toivomme siis kaikkien kolmen EU-instituution aloittavan välittömästi kaikkien sellaisten päästölähteiden sääntelyn, joita EU-lainsäädäntö ei vielä koske tai joiden osalta se on riittämätön. Lisäksi toivomme EU-komission sisällyttävän päästösektorikohtaisia ehdotuksia 2013 lainsäädäntöpakettiin.

Toimenpide 3: EU:n ilmanlaadun raja-arvojen tiukentaminen ja niiden noudattamisen tiukempi valvonta

EU:n laajuisten sitovien raja-arvojen asettaminen ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi on osoittautunut hyvin tehokkaaksi työkaluksi parantaa ilmanlaatua ja saada aikaan toimia paikallisella tasolla. Itse asiassa nämä raja-arvot ovat olleet tärkein kannustin toimenpiteisiin ryhtymiseksi monin paikoin EU:ssa.

Tämän hetkiset EU:n ilmanlaatustandardit eivät kuitenkaan ole riittäviä terveytemme suojelemiseksi. Verrattuna WHO:n suosituksiin ja Yhdysvalloissa voimassa oleviin standardeihin¹⁶ EU:n raja-arvot ovat jäljessä erityisesti pienhiukkasten osalta. Alemmat, tiukemmat raja-arvot tuottaisivat monia hyötyjä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. WHO:n suosittelemien raja-arvojen saavuttaminen pienhiukkasten osalta pelkästään 25 eurooppalaisessa suurkaupungissa toisi 31,5 miljardin euron vuotuiset säästöt, sisältäen pienentyneet terveydenhoitokulut ja vähentyneet sairauspoissaolot sekä ei-rahallisesti mitattavat parannukset hyvinvoinnissa ja elämänlaadussa sekä pidentyneen elinajanodotteen¹⁷.

¹⁶ See US EPA webpage : <http://www.epa.gov/pm/actions.html>.

¹⁷ "Summary report of the Aphekom project 2008-2011". March 2011. Available at: www.aphekom.org.

Ilmanlaadun raja-arvojen noudattamisen tiukempi valvonta on välttämätöntä myös kansalaisten terveyden suojelemiseksi. ”Joustavuuden” tuominen mukaan raja-arvojen soveltamisessa, esimerkiksi mahdollistamalla lisäsiirtymäajat tai kumppanuussopimukset (*for example through the introduction of further time extensions or partnership agreements*), voisi tehdä raja-arvojen noudattamisen valvomisen mahdolliseksi ja näin ollen mitätöidä raja-arvot.

Tarkistamisen tulisi siksi pyrkiä vahvistamaan EU:n laajuiset sitovat raja-arvot, jotka ovat linjassa WHO:n suositusten kanssa etenkin pienhiukkasten osalta. Komission tulisi myös nopeuttaa säädösten rikkomisen vastaisia toimenpiteitä ja varmistaa, että Århusin sopimuksen ehdot toteutuvat täysin sekä kansallisen tason lainsäädännössä että EU:n ilmansuojelulainsäädännössä.

Tämä helpottaisi saamaan aikaan toimia paikoissa, joissa ihmiset altistuvat yhä erittäin korkeille ilman epäpuhtauspitoisuuksille ja varmistaisi, että kaikille EU:n kansalaisille taataan sama minimitaso terveyden suojelussa riippumatta siitä, missä he asuvat.

EU:n komissio esitti vuonna 2005, että ”ilman epäpuhtauksien haitalliset vaikutukset ovat niin merkittävät, että niitä ei voida jättää ottamatta huomioon” ja että ”pelkästään olemassa olevan lainsäädännön täytäntöönpano ei ole järkevä vaihtoehto.”¹⁸ Nyt, kahdeksan vuotta myöhemmin, Euroopan komission on korkea aika ryhtyä sanoista tekoihin ja esittää lainsäädäntöpaketti kunnianhimoisine tarkistuksineen, sitovine suosituksineen ja kattavine toimenpidekokonaisuuksineen kaikille keskeisille päästölähteille. Tästä hyötyisivät EU:n kansalaiset, sen luonto ja kansalliset budjetit.

---

¹⁸ Thematic Strategy on Air Pollution, Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, 21 September 2005.